

Nezir Pivić

MALOLJETNIČKA DELINKVENCIJA S POSEBNIM OSVRTOM NA STANJE U ZE-DO KANTONU

Sažetak

Maloljetnička delinkvencija, njegovi uzroci, najuspješnija sredstva za njihovo suzbijanje – u središtu su pažnje kriminalne politike. Maloljetnička delinkvencija je u mnogim zemljama u porastu. Ova činjenica je, svakako, zabrinjavajuća kad se zna koliki značaj ima mladež za razvoj svake zemlje. Pored toga, vrlo često maloljetni delinkventi pokazuju visok stepen okrutnosti i bezobzirnosti, što je svakako zabrinjavajući simptom u karakteru tih mladih ljudi. Pitanje uzroka maloljetničke delinkvencije posmatran je iz različitih uglova – biološke, psihološke, sociološke i psihopatološke teorije, koje, svaka sa svog aspekta, pokušava da objasni uzrok ove društveno negativne pojave. Maloljetnička delinkvencija je u velikom obimu prisutna i u BiH. Upravo posljednja dešavanja oko uslozňjavanja sigurnosne situacije u BiH uslovljena su povećanim učešćem maloljetnika u vršenju teških krivičnih djela. Analizom maloljetničke delinkvencije u Federaciji BiH i kantonima primjećene su promjene u obimu i strukturi kriminaliteta, sa posebnim akcentom na vršenje teških krivičnih djela, što ranije nije bilo karakteristično za ovu populaciju.

Ključne riječi: maloljetnička delinkvencija, krivično djelo, kriminalitet, delinkvent, prevencija

1.Uvod

Maloljetnička delinkvencija je postala centralni problem kako BiH tako i regiona. Danas, u savremenim uvjetima, život mladih mnogo je složeniji. Konstantno su izloženi pritisku negativnih političkih i kulturnih tendencija, koja utječu na njihov način mišljenja i djelovanja. Mladi moraju riješiti mnoge životne zadatke i u raznim područjima postići određene rezultate.

Razumijevanje delinkvencije mladih i uopće njihovih sukoba sa društvom, moguće je samo razumijevanjem puteva i procesa njihovog sazrijevanja i socijalizacije. Maloljetnička delinkvencija

je dio socijalne patologije i asocijalnih ponašanja mladih, koja uključuju brojna devijantna ponašanja, kao što su skitnja, nerad, prostitucija, alkoholizam, narkomanija, napuštanje porodice i škole, razni oblici drskog i agresivnog ponašanja.²⁵ Mladost je posredstvom sredstava masovnih komunikacija suočena s grubom realnošću, kao što su ratovi, diktature, državni terorizam, teror uopće, klasni i rasni sukobi, što također, može biti dodatni impuls za njihovo agresivno ponašanje.

Maloljetnik kao ličnost razlikuje se od zrelog i odraslog čovjeka. On ima niz osobina koje imaju svoju osnovu u biološkim i sociološkim karakteristikama same maloljetničke dobi.

2.Pojam maloljetničke delinkvencije

Delinkvencija (tal. delinque – pogriješiti, činiti krivična djela) obično označava ukupnost u pravnom sistemu zabranjenih djela – delikata (kod nas su to krivična djela, prekršaji, privredni prestupi i disciplinske krivice).²⁶

Pod pojmom maloljetničke delinkvencije podrazumijeva se svako ponašanje pojedinaca ili grupa mladih koje je protivdruštveno, odnosno društveno neprihvatljivo, tj. kojim se krše pravne ili moralne norme određenog društva i koje, kada je društveno vidljivo, izaziva spontano ili organizirano društveno reagiranje u namjeri da se zaštite društvena dobra i vrijednosti, a i sami akteri takvog ponašanja. Ovakvo definiranje pojma maloljetničke delinkvencije preklapa se sa pojmom maloljetničke delinkvencije u širem smislu, koja podrazumijeva teškoće u odgoju i sitna kažnjiva djela mladih (kao neposlušnost, bjekstva od kuće i iz škole, skitnja, opijanje i sl.), koja se pojavljuju kao tipični „mladalački bunt protiv svijeta odraslih“²⁷, ali je povezana i sa pojmom maloljetničke delinkvencije u užem smislu, koji podrazumijeva ponašanje djece i maloljetnika (uzrast 7-18 godina) koja su kažnjiva u krivičnim zakonima i koja bi, da su izvršena od punoljetnih bila označena kao kriminalitet.²⁸

Za označavanje delinkvencije u širem smislu ranije se upotrebljavao termin predelinkvencija, međutim, u novije vrijeme se insistira na njegovom napuštanju iz nekoliko razloga. Prije

²⁵ Bačić, F.: Kazneno pravo. Opći dio. Zagreb, 1998, str. 492.

²⁶ Ignja tović, Đ.: Kriminologija. Beograd, 2005, str. 21.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Glueck, S and E.: Unraveling Juvenile Delinquency. Cambridge, 1950, str. 13.

svega, u odnosu na spoljni svijet, nikakvog delinkventnog ponašanja i nema, a djeca i maloljetnici se upotrebom izraza preddelinkvent nepotrebno žigošu i tako olahko guraju u delinkvenciju i kriminalitet.²⁹

Definiranje pojma maloljetničke delinkvencije razlikuje se između pojedinih zemalja, a najviše se ogledaju u tome: koji se oblici ponašanja po zakonu smatraju delinkventnim, koji je raspon uzrasta mjerilo dobi koje dolazi pod udar zakona i kakve su mjere propisane za odgovarajuće propuste.³⁰

Maloljetnici su osobe od navršene četrnaeste do navršene osamnaeste godine. Osobe koje nisu navršile četrnaest godina nisu u krivičnompravnom smislu maloljetnici već djeca.³¹

3. Uzroci maloljetničke delinkvencije

Postoji više teorija koje su pokušale objasniti uzroke prijestupničkog i kriminalnog ponašanja mladih. U najopćijem, moguće ih je podijeliti na četiri grupe. To su: biološke, psihološke, sociološke i psihopatološke teorije, koje zločin objašnjavaju svaka iz svog ugla, naglašavajući utjecaje onih faktora koji su inherentni njihovim naučnim orijentacijama.³²

Biološke teorije nastanak delinkventnog ponašanja objašnjavaju biofizičkim faktorima: specifičnom fizičkom konstitucijom, odlikama gena, tj. hromosomskim anomalijama, te specifičnostima neurotransmitera. Delinkventno ponašanje vezano je za tzv. psihobiogram po Krečmeru, koji uključuje biološka svojstva pojedinca (nasljeđeni koeficijent inteligencije, tjelesnu

²⁹ Schneider, H.: Kriminologie. Berlin, 1987, str. 83.

³⁰ Šeparović, Z.: Kriminologija i socijalna patologija. Zagreb, 1987, str. 170.

³¹ Granice maloljetstva su određene na različit način: čl. 17. Krivičnog zakona NR Kine određuje se da se krivična odgovornost stiče sa navršenih 18 godina. Osobe uzrasta od 14-18 godina se blaže kažnjavaju, ali ako namjerno učine ubistvo ili namjerno nanesu štetu drugome ili učine silovanje, razbojništvo, trgovinu opojnim drogama, paljevinu, eksploziju ili trovanje, tada podliježu krivičnoj odgovornosti. Čl. 121. Grčkog krivičnog zakona kao djecu smatra osobe uzrasta do 12 godina, mlađe maloljetnike 12-17 godina, starije maloljetnike 17-21 godina. Čl. 122-8. Francuskog krivičnog zakona – krivičnopravna sposobnost se stiče sa 13 godina, a osobe od 13-18 godina smatraju se maloljetnicima.

³² Opalić, P., Ljubičić, M.: Istraživanje veze između materijalnog statusa i psihopatoloških obeležja maloletnih prestupnika i njihovih roditelja. Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja II dio. Beograd, 2008, str.131.

konstituciju), slično Lombrozovom opisu, podrazumijevajući i neka psihobiološka obilježja.³³

Psihološke teorije ističu značaj osobina ličnosti i procesa njihovog formiranja u ranom djetinjstvu. Nastanak delinkventnog ponašanja objašnjava se procesom učenja, obilježjima inteligencije ili specifičnim elementima porodičnih konstelacija. Tipični predstavnik ove teorije je psihoanalitička teorija koja je izvršila veliki utjecaj na kriminologiju, stavljajući naglasak na otkrivanje predispozicija na kriminalno i prestupničko ponašanje u ranom djetinjstvu, kao i na prepoznavanje nesvjesne motivacije kriminalnih djelatnosti (nesvjesno osjećanje krivice kojeg se učinilac oslobađa činjenjem krivičnog djela). Osnovna postavka osnivača psihoanalize Sigmunda Freuda je svrsishodnost čovjekovog ponašanja, njegov teleološki karakter.³⁴

Sociološke teorije objašnjavaju kriminalitet utjecajem društvenih činilaca. Tako subkulturna teorija antisocijalno ponašanje tumači postojanjem sukoba unutar i/ili između kultura kojima pripadaju prestupnici, dok teorija diferencijalne asocijacije ističe značaj socijalne sredine kao moderatora u učenju devijantnog ponašanja. Teorija anomalije sklonost ka delinkventnom ponašanju vidi kao posljedicu neusaglašenosti između društveno proklamiranih ciljeva i dozvoljenih sredstava za njihovo postizanje.

Psihopatološki pristup je odavno prisutan u sociologiji kriminaliteta, a koji se zadržao do današnjih dana. Kao najčešći faktori kriminalnog odnosno prestupničkog ponašanja navode se sljedeća psihopatološka stanja: psihoze (organske, psihotična ponašanja kod upale ili povrede mozga, epilepsije, šizofrenija, paranoja, manično-depresivna psihoza), zavisnost od droga, alkoholizam, neuroze (fobije, histerije, prisilne ili opsesivno-kompulzivne neuroze, oligrofenija i psihopatija. Posebna pažnja posvećena je u novije vrijeme alkoholizmu i zavisnostima od raznih vrsta supstanci, koji su u velikoj mjeri prisutni kod maloljetne populacije.

³³ Mladenović, R.: Kriminologija. Sarajevo, 2001, str. 134.

³⁴ Ignjatović, Đ.: Kriminologija. Beograd, 2005, str. 170.

4. Statistika maloljetničke delinkvencije u ZE-DO kantonu³⁵

U periodu 2003-2007. godine, na području ZE-DO kantona izvršeno je 17096 krivičnih djela za koje je prijavljeno 11093 počilaca, od kojih su 965 ili 8,72% maloljetnici. Ovo nam pokazuje da učešće maloljetnika u strukturi krivičnih djela za navedeni period iznosi 8,72%, pri čemu je u 2003. godini za počinjena krivična djela prijavljeno 198 maloljetnika ili 10,07%, u 2004. godini prijavljeno je 207 maloljetnika ili 9,26%, u 2005. godini 176 maloljetnika ili 8,71%, u 2006. godini 201 maloljetnik ili 8,38% i u 2007. godini učešće maloljetnika u činjenju krivičnih djela iznosi 193 maloljetnika ili 7,89% od ukupnog broja prijavljenih počilaca krivičnih djela.

U pomenutom periodu maloljetnici su prijavljeni za sljedeća krivična djela:

- Krivotvorenje novca – 6 počilaca,
- Ubistvo – 4 počilaca,
- Ubistvo u pokušaju – 1 počilac,
- Navođenje na samoubistvo – 1 počilac,
- Čedomorstvo – 1 počilac,
- Teška tjelesna povreda – 32 počilaca,
- Lahka tjelesna povreda – 15 počilaca,
- Učestvovanje u tuči – 3 počilaca,
- Obljuba nad maloljetnom osobom – 2 počilaca,
- Silovanje – 1 počilac,
- Bludne radnje – 3 počilaca,
- Spolni odnošaj s djetetom – 2 počilaca,
- Ugrožavanje sigurnosti – 5 počilaca,
- Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga – 1 počilac,
- Posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga – 15 počilaca,
- Krađa – 232 počilaca,
- Teška krađa – 467 počilaca,
- Oštećenje tuđe stvari – 35 počilaca,
- Oduzimanje tuđe pokretne stvari – 2 počilaca,
- Krivično djelo krađe, utaje ili prevare – 14 počilaca,

³⁵ Statistički podaci o maloljetničkoj delinkvenciji preuzeti su iz evidencije MUP-a ZE-DO kantona.

-
- Razbojnička krađa – 2 počinioca,
 - Razbojništvo – 21 počinilac,
 - Iznuda – 1 počinilac,
 - Prikrivanje – 4 počinioca,
 - Paljevina – 2 počinioca,
 - Zloupotreba osiguranja – 1 počinilac,
 - Šumska krađa – 1 počinilac,
 - Oštećenje ili uništenje spomenika kulture i zaštićenih objekata prirode – 1 počinilac,
 - Uništenje ili oštećenje važnih privrednih objekata ili javnih naprava – 5 počinilaca,
 - Izazivanje opće opasnosti – 11 počinilaca,
 - Teška krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa – 3 počinioca,
 - Pomoć učiniocu pri učinjenju krivičnog djela – 3 počinioca,
 - Lažno prijavljivanje – 6 počinilaca,
 - Davanje lažnog iskaza – 1 počinilac,
 - Sprečavanje službene osobe u vršenju službene radnje – 3 počinioca,
 - Napad na službenu osobu u vršenju poslova sigurnosti – 4 počinioca,
 - Nasilničko ponašanje – 11 počinilaca,
 - Nedozvoljeno držanje oružja ili eksplozivnih materija – 6 počinilaca,
 - Povreda groba ili leša – 13 počinilaca,
 - Učešće u grupi ljudi koje sprečavaju službenu osobu u vršenju službene radnje – 1 počinilac,
 - Ostala krivična djela prema KZ FBiH – 23 počinioca.

Na području FBiH u 2007. godini za počinjenje krivičnog djela prijavljeno je 17530 počinilaca od čega je 1727 maloljetnika ili 9,85% od ukupnog broja prijavljenih lica. Od 1727 prijavljenih maloljetnika, prijavljena su 193 maloljetnika za krivična djela koja su počinili na području Zeničko-dobojskog kantona, što procentualno iznosi 11,7% u odnosu na ukupan broj prijavljenih maloljetnih počinilaca krivičnih djela na području Federacije.

Tabelarni pregled izvršenih krivičnih djela i prijavljenih maloljetnika za period 2003-2007. godine, kao i procentualna zastupljenost maloljetnika u vršenju krivičnih djela u odnosu na ukupan broj prijavljenih počinilaca krivičnih djela:

PERIOD	Broj Krivičnih djela	Ukupan broj Prijavljenih lica	Broj prijavljenih maloljetnika i njihovo učešće u ukupnom krim.	Procenat prijavljenih maloljetnika i njihovo učešće u ukupnom krim.
2003.	2942	1965	198	10,07%
2004.	3584	2234	207	9,26%
2005.	3168	2020	176	8,71%
2006.	3554	2398	201	8,38%
2007.	3848	2446	193	7,89%
UKUPNO	17096	11063	965	8,72%

Uporedna analiza strukture krivičnih djela u kojima učestvuju maloljetnici pokazuje nam za 2007. godinu određene specifičnosti koje jasno ukazuju na povećano učešće maloljetnika u vršenju teških krivičnih djela te na povećanje obima i strukture maloljetničkog kriminaliteta.

Najbitnije specifičnosti zapažene iz uporedne analize maloljetničke delinkvencije u FBiH i Zeničko-dobojskom kantonu za 2007. godinu, kao i specifičnosti maloljetničke delinkvencije iz 2007. godine u odnosu na ranije godine odnose se na sljedeće:

- Na području FBiH u 2007. godini za počinjena ubistva među prijavljenim počiniocima nalaze se i dva maloljetnika i oba su prijavljena za ubistvo počinjeno u Zeničko-dobojskom kantonu.
Tokom 2004, 2005. i 2006. godine u Zeničko-dobojskom kantonu nije prijavljen nijedan maloljetnik za vršenje ubistva, što ukazuje da u novije vrijeme problem maloljetničke delinkvencije postaje sve veći, jer zadire u vršenje najtežih krivičnih djela te iziskuje preduzimanje najhitnijih mjera na suzbijanju porasta maloljetničke delinkvencije.
- Za počinjene spolne delikte odnosno krivična djela protiv spolne slobode i morala prijavljena su četiri maloljetnika na području FBiH od kojih su dva prijavljena maloljetnika za krivična djela počinjena u

Zeničko-dobojskom kantonu i to 1 maloljetnik za krivično djelo silovanje i drugi maloljetnik prijavljen za bludne radnje.

- Za krivična djela iz oblasti zloupotrebe opojnih droga, odnosno za posjedovanje i omogućavanje uživanja opojnih droga, prijavljena su 24 maloljetnika na području FBiH, od kojih su četiri prijavljena maloljetnika za krivična djela počinjena u Zeničko-dobojskom kantonu.
- Za počinjena krivična djela razbojništvo na području FBiH prijavljeno je 66 lica od kojih je 14 ili 21,2% prijavljenih maloljetnika za razbojništvo počinjeno u našem kantonu.

Specifičnost za krivično djelo razbojništvo ogleda se u tome što je u 2007. godini za ovo krivično djelo na području ZE-DO kantona prijavljeno 14 maloljetnika, što je duplo više od broja prijavljenih maloljetnika za ovo krivično djelo u odnosu na prethodne četiri godine (ukupno sedam maloljetnika za 2003, 2004, 2005. i 2006. godinu).

Ovo je jasan pokazatelj povećanog učešća maloljetnika u vršenju ovog teškog krivičnog djela.

- Brojčano i procentualno najveće je učešće maloljetnika u vršenju raznih vrsta teških krađa među kojima dominiraju provalne krađe u stanove, poslovne objekte i vozila.

Na području FBiH u 2007. godini za ovo krivično djelo prijavljena su 622 maloljetnika od kojih je 98 ili 15,75% prijavljenih maloljetnih delinkvenata za teške krađe počinjene u Zeničko-dobojskom kantonu.

Specifičnost maloljetničke delinkvencije u novije vrijeme jeste povećanje obima i strukture maloljetničkog kriminaliteta, odnosno proširenje maloljetničke delinkvencije u pogledu broja krivičnih djela i prijavljenih maloljetnika. Prisutna je tendencija povećanja broja primarnih maloljetnih delinkvenata, odnosno onih koji se prvi put uključuju u činjenje krivičnih djela, te tendencija izraženog povećanja maloljetničkog recidivizma, odnosno porast broja maloljetnih delinkvenata koji su ranije činili krivična djela.

Također, prisutno je proširenje maloljetničke delinkvencije u pogledu vrste krivičnih djela, gdje je prisutna tendencija povećanog

činjenja najtežih krivičnih djela usmjerenih protiv najvažnijeg zaštitnog objekta – života čovjeka.

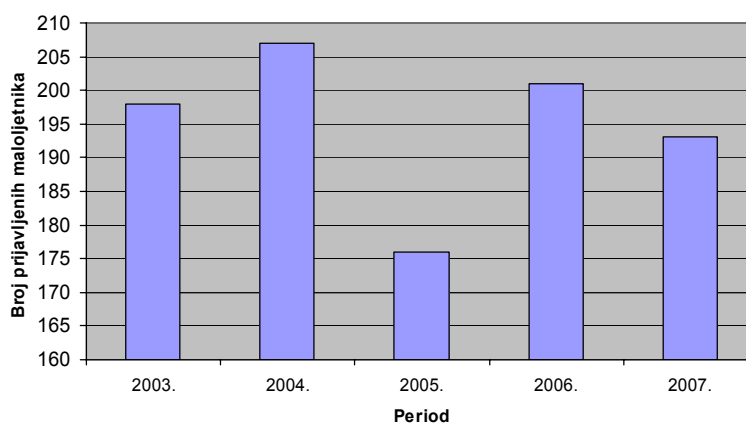
Na osnovu prethodnih statističkih pokazatelja, može se dati generalna konstatacija da se posljedica maloljetničke delinkvencije ogleda u povećanju obima i strukture maloljetničkog kriminaliteta sa posebnim akcentom na vršenje teških krivičnih djela, što ranije nije bilo karakteristično za ovu populaciju. Ova konstatacija u najvećoj je mjeri pogodovana činjenicom da procesuiranje maloljetnika ne može da ostvari svoju svrhu zbog nemogućnosti da se poslije izricanja krivične sankcije prema maloljetnicima pristupi i njenom izvršenju. Razlog tome je nedovoljna angažiranost nadležnih državnih organa na preduzimanju aktivnosti oko reforme maloljetničkog krivičnog pravosuđa i obezbjeđenja smještajnih kapaciteta, odnosno ustanova raznih tipova za resocijalizaciju i preodgoj maloljetnih počinitelja krivičnih djela, kako bi se postigla svrha izricanja sankcija i ujedno moralna rehabilitacija maloljetnih delinkvenata te neutralizirala pojava odnosno mogućnost nove viktimizacije.

Radi preglednosti navedenih podataka dat je tabelarni i grafički prikaz broja prijavljenih maloljetnih delinkvenata, odnosno učešća maloljetnika u vršenju krivičnih djela na području ZE-DO kantona za period 2003-2007. godine, kao i tabelarni i grafički prikaz stanja maloljetničke delinkvencije po svim kantonima u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tabelarni prikaz broja prijavljenih maloljetnih delinkvenata u ZE-DO kantonu za period 2003-2007. godine

PERIOD	Broj prijavljenih maloljetnika i njihovo učešće u ukupnom krim.
2003.	198
2004.	207
2005.	176
2006.	201
2007.	193
UKUPNO	965

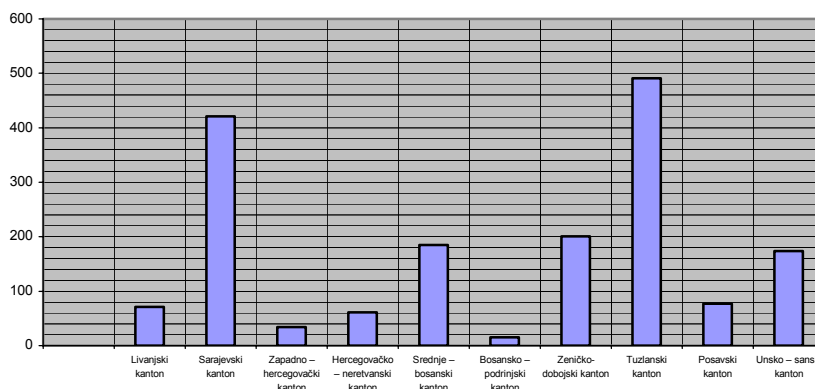
Grafički prikaz broja prijavljenih maloljetnih delikvenata na Kantonu za period 2003.-2007. godina

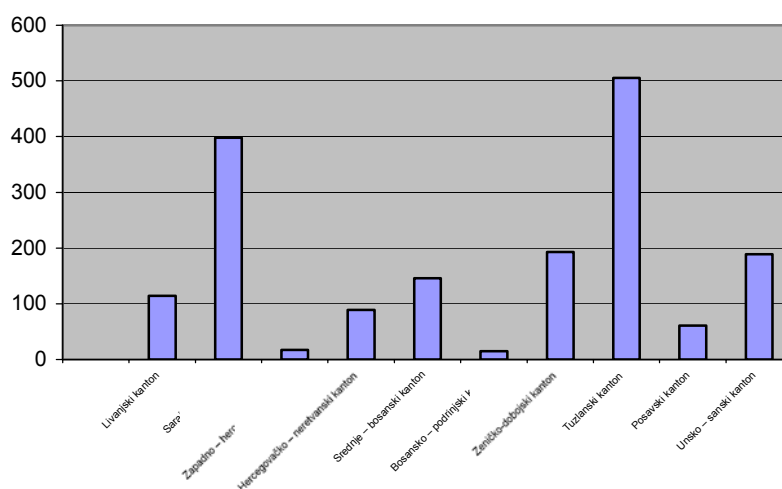
Tabelarni prikaz broja prijavljenih maloljetnih delinkvenata po kantonima za 2006. i 2007. godinu.

NAZIV KANTONA	PERIOD	
	2006.	2007.
Livanjski kanton	71	114
Sarajevski kanton	421	398
Zapadnohercegovački kanton	34	17
Hercegovačko-neretvanski kanton	61	89
Srednjobosanski kanton	185	146
Bosansko-podrinjski kanton	15	15
Zeničko-dobojski kanton	201	193
Tuzlanski kanton	491	505
Posavski kanton	77	61
Unsko-sanski kanton	174	189

Grafički prikaz broja prijavljenih maloljetnih delikvenata po kantonima
za 2006. godinu

Grafički prikaz broja prijavljenih maloljetnih delikvenata po
kantonima za 2007. godinu

Iz prezentiranih prikaza može se vidjeti da je stanje maloljetničke delinkvencije najnegativnije izraženo u Tuzlanskom i Sarajevskom kantonu.

ZE-DO kanton je na trećem mjestu po broju prijavljenih maloljetnika u činjenju krivičnih djela.

Potrebno je istaći da je na našem kantonu evidentiran izvjestan broj krivičnih djela koji su učinili maloljetnici koji imaju prebivalište u drugim kantonima, što ukazuje na to da su maloljetni

delinkventi postali jako pokretni i da mijenjaju mjesta u svrhu činjenja krivičnih djela.

5. Viktimizacija ili nasilje nad maloljetnicima

Za razliku od svega prethodno navedenog, gdje su maloljetnici analizirani kao aktivni subjekti, odnosno učesnici u vršenju krivičnih djela, potrebno je dati jedan karči osvrt na maloljetnike kao objekte, odnosno žrtve krivičnih djela sa elementima nasilja, a prvenstveno krivičnih djela protiv spolne slobode i morala te krivičnih djela protiv braka, porodice i omladine.

U toku 2007. godine na području ZE-DO kantona podneseno je Kantonalnom tužilaštvu 15 izvještaja u kojima su oštećeni, odnosno žrtve maloljetna lica.

Svi izvještaji koji su podneseni Kantonalnom tužilaštvu protiv izvršilaca krivičnih djela a čije su žrtve maloljetnici, odnose se na krivična djela "protiv spolne slobode i morala" i to:

- jedno krivično djelo "silovanje u pokušaju",
- dva krivična djela "rodoškrvnuće",
- dva krivična djela "silovanje",
- pet krivičnih djela "bludne radnje",
- dva krivična djela "spolni odnošaj s djetetom",
- jedno krivično djelo "zadovoljenje pohote pred djetetom ili maloljetnikom" izvršeno nad dvije osobe,
- dva slučaja u kojima je svaki učinilac učinio po dva krivična djela "spolni odnošaj s djetetom" i "bludne radnje", od kojih su u jednom slučaju dva krivična djela izvršena nad jednom osobom, a u drugom slučaju nad dvije osobe.

Pored navedenog u toku 2007. godine na području ZE-DO Kantona prijavljeno je 246 slučajeva "nasilja u porodici" od kojih su u 31 slučaju oštećeni odnosno žrtve maloljetna lica.

Ovi podaci nam ukazuju na to da su maloljetne osobe u današnjem društvu u velikoj mjeri viktimizirane i izložene prvenstveno spolnom i porodičnom nasilju.

S tim u vezi nameće se konstatacija da društvo mora preduzimati mjere ne samo na preveniranju maloljetničke delinkvencije kao aktuelnom problemu današnjice, već i na sprečavanju svih vidova nasilja nad maloljetnicima i djecom sa

posebnim težištem na sprečavanju spolnog i porodičnog nasilja, kojima je ova populacija najviše izložena.

6. Zaključak

Statistički pokazatelji ukazuju na činjenicu da se maloljetnička delinkvencija promijenila po svom obimu i strukturi krivičnih djela, sa posebnim akcentom na činjenicu u vršenju teških krivičnih djela kao što su ubistvo i imoviska krivična djela. Također, primijetno je povećanje učešća maloljetnih delinkvenata koji prvi put čine krivično djelo, kao i recidivista. Razlog ovome, prije svega, treba tražiti u potrebi obezbjeđenja smještajnih kapaciteta ustanova raznih tipova za resocijalizaciju i prevaspitavanje maloljetnih počinilaca, kako bi se postigla svrha izricanja sankcija sa aspekta specijalne prevencije i moralne rehabilitacije maloljetnih počinilaca.

Maloljetnici nisu samo aktivni izvršioci krivičnih djela. Oni su često i žrtve krivičnih djela, prije svega, žrtve spolnog i porodičnog nasilja. S obzirom na to, potrebno je da centri za socijalni rad formiraju specijalizirane timove za rad na spolno baziranom nasilju i nasilju nad djecom, te da se putem istih osigura poseban mehanizam zaštite za ugrožene grupe, kao što su djeca bez roditeljskog staranja ili djeca razdvojena od svojih roditelja.

Pored navedenog, neophodno je preduzeti i niz drugih mjera kako bi se spriječilo da maloljetnici budu izvršioci i žrtve krivičnog djela. Između ostalog neophodno je preduzeti sljedeće mjere:

Potreban je ulazak u obrazovne ustanove sa osmišljenim treningom iz ove oblasti namijenjen djeci, učenicima, prosvjetnim radnicima i roditeljima, kako bi se izgradila njihova svijest o pogibljenosti maloljetničke delinkvencije;

Neophodno je uključiti sve nevladine organizacije da stupe u kontakt sa Savjetodavnim odborom mladih koji postoje na svim nivoima vlasti u BiH, kako bi bili uključeni u donošenje odluka koje utiču na njihove živote, te da im se pruži prilika da izraze svoje mišljenje, želje u skladu sa osnovnim ljudskim pravima i slobodama;

Mediji bi trebali još više govoriti o ovim temama i djelovati edukativno na najširu populaciju u cilju senzibilizacije društva za zalaganje protiv nasilja;

Razviti sveobuhvatnu strategiju podizanja javne svijesti građana o prirodi, obimu i ozbiljnosti maloljetničke delinkvencije, koja, kako smo vidjeli, sve više uključuje teže oblike krivičnih djela, kao što su ubistva, s ciljem promoviranja i zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda

Briga o djeci i mladima u osnovnim i srednjim školama, koja podrazumijeva aktivno učešće stručnih osoba psihologa, a u onim školama gdje ne postoje takva lica neophodnost angažiranja istih s ciljem pružanja pomoći i savjeta učenicima, uz aktivno učešće roditelja u cilju preventivnog suzbijanja već otkrivenih devijantnih ponašanja kod takvih osoba.

LITERATURA

- Bačić, F.: Kazneno pravo. Opći dio. Zagreb, 1998.
- Glueck, S and E.: Unraveling Juvenile Delinquency. Cambridge, 1950.
- Ignjatović, Đ.: Kriminologija. Beograd, 2005.
- Mladenović, R.: Kriminologija. Sarajevo, 2001.
- Modly, D., Korajlić, N.: Kriminalistički rječnik. Tešanj, 2002.
- Opalić, P., Ljubičić, M.: Istraživanje veze između materijalnog statusa i psihopatoloških obeležja maloletnih prestupnika i njihovih roditelja. Stanje kriminaliteta u Srbiji i pravna sredstva reagovanja II dio. Beograd, 2008.
- Petrović, B., Jovašević, D.: Krivično/kazneno pravo Bosne i Hercegovine. Opći dio. Sarajevo, 2005.
- Ramljak, A., Halilović, H.: Viktimologija. Sarajevo, 2004.
- Ramljak, A., Petrović, B.: Viktimološki pojmovnik. Sarajevo, 2005.
- Schneider, H.: Kriminologie. Berlin, 1987.
- Šeparović, Z.: Kriminologija i socijalna patologija. Zagreb, 1987.